



СИЛАБУС
навчальної дисципліни
**«ФОРМУВАННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ
ПРОФЕСІЙНОГО СОЦІАЛЬНО-
ПСИХОЛОГІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА»**
кафедра юридичної психології

Статус дисципліни – вибіркова;
Рівень вищої освіти – другий (магістерський);
Ступінь вищої освіти – магістр;
Форми здобуття вищої освіти – інституційна (заочна);
Мова навчання – державна;
Навчальний рік – 2025-2026
Форма підсумкового контролю – залік

Воробйова Ольга Володимирівна
Науковий ступінь: доктор філософії
Посада: старший викладач
Тел: 095-004-53-59
Робоче місце: пл. Солом'янська, 1, каб 325
Профайл викладача:
<https://scholar.google.com.ua/citations?user=Yfw084QAAAAJ&hl=uk>

Контактний телефон
Електронна адреса
Розклад навчальних занять
Консультації

тел. 520-08-89
E-mail: k015@naiau.kiev.ua
Робоче місце: пл. Солом'янська, 1, каб. 325
Очні:
(відповідно до графіка консультацій науково-педагогічних працівників кафедри) з 14:00 до 16:30
Онлайн:
електронною поштою, пн-пт з 9:00 до 16:00

Стислий опис навчальної дисципліни

Дисципліна «Формування та оптимізація професійного соціально-психологічного середовища» спрямована на засвоєння знань щодо сутності, особливостей розвитку та способів оптимізації професійного соціально-психологічного середовища.

Метою викладання навчальної дисципліни «Формування та оптимізація професійного соціально-психологічного середовища» є оволодіння фахівцем-практиком знаннями щодо сутності, структури та особливостей соціально-психологічного середовища організації, а також шляхів його оптимізації для підвищення ефективності професійної діяльності та забезпечення психологічного комфорту особистості. Теоретичні знання та практичні вміння, набуті під час опанування курсу, сприятимуть розвитку у майбутніх фахівців здатності до аналізу, оцінювання та забезпечення оптимального професійного соціально-психологічного середовища.

Основним завданням вивчення дисципліни «Формування та оптимізація професійного соціально-психологічного середовища» є створення умов для опанування здобувачами вищої освіти знань, умінь та навичок, необхідних для розуміння особливостей формування та оптимізації соціально-психологічного розвитку організації; застосування методів і засобів оптимізації соціально-психологічного середовища в практичній діяльності.

Формат навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна «Формування та оптимізація професійного соціально-психологічного середовища» проводиться в заочному форматі, має чітку структуру, завдання і систему оцінювання.

Форми та методи навчання – *словесні методи* (лекція, розповідь-пояснення), *наочні* (ілюстрація), *практичні* (репродуктивні, проблемно-пошукові, інтерактивні (дискусія); інформаційні й евристичні, складання коментованої схеми навчального питання, метод термінологічного вправлення.

Система підсумкового контролю – застосовується 100-бальна шкала оцінювання, а також національна система (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та система ECTS (A, B, C, D, E, F, FX). *Методи підсумкового контролю*: усна відповідь або тестування.

Пререквізити: Охорона праці в галузі та особиста безпека, Психологія розвитку професійної кар'єри, Психологічна служба в організаціях.

Постреквізити: Сучасні технології професійного розвитку, Організаційна психодіагностика, Психологія мотивації професійної діяльності

Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення дослідження та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні компетентності:

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність самостійно розробляти проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей.

Перелік компетентностей, розвитку яких сприяє вивчення навчальної дисципліни

На рівні знань здобувачі вищої освіти мають засвоїти:

- ✓ основні поняття дисципліни;
- ✓ сутність організації, її ознаки, характеристики та життєвий цикл;
- ✓ соціально-психологічні особливості організацій;
- ✓ особливості формування та етапи розвитку колективу;
- ✓ стилі лідерства і керівництва, теорії лідерства;
- ✓ типи міжособистісних стосунків в організації;
- ✓ складові організаційної структури та організаційної культури, їхні рівні та функції;
- ✓ сутність соціально-психологічного клімату, фактори його формування;
- ✓ мету та основні завдання роботи психолога в галузі психологічного забезпечення професійного розвитку поліцейських;
- ✓ напрями психологічного забезпечення професійної діяльності поліцейських.

На рівні навичок і вмінь здобувачі вищої освіти мають:

- ✓ розкривати суть основних понять та теоретичних положень, що вивчаються;
- ✓ аналізувати соціально-психологічні особливості організації;
- ✓ застосовувати валідний та надійний діагностичний інструментарій;
- ✓ здійснювати інформаційний пошук на основі роботи з літературними джерелами;
- ✓ здійснювати аналіз психологічних особливостей професійної діяльності поліцейських;
- ✓ визначати основні напрями формування та оптимізації соціально-психологічного середовища;
- ✓ застосовувати методи психологічного забезпечення професійної діяльності поліцейських (просвітницькі, діагностичні, прогностичні, профілактичні, корекційні, консультативні);

Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	4 год.
семінарські заняття	4 год.
практичні заняття	6 год.
самостійна робота	76 год.

Ознаки навчальної дисципліни:

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Рік навчання здобувачів вищої освіти	Нормативний/вибірковий
2025-2026	2	Психологія	1	вибірковий (ВК)

Схема навчальної дисципліни

Тема заняття, кількість годин план заняття, тези	Вид навчального заняття	Необхідне обладнання	Ресурси в Інтернеті, література	Права та обов'язки здобувачів під час проведення навчального заняття	Перелік необхідних завдань, які мають виконати здобувачі на занятті	Бал (оцінки)	Примітки
Т.1. Професійне середовище як соціально-психологічний феномен (2 год.) План: 1. Група як соціально-психологічний феномен 2. Лідерство і керівництво в групі 3. Норми та міжособистісні відносини в групі. 4. Групові процеси та ефекти.	Лекція	Ноутбук, проектор	https://mon.gov.ua/ua https://www.naiu.kiev.ua/ http://www.nbu.gov.ua/ http://nplu.org/	Отримання якісних освітніх послуг; справедливе та об'єктивне оцінювання; виконувати вимоги освітньої програми.	Засвоїти теоретичний матеріал		

Т.1. Професійне середовище як соціально-психологічний феномен (2 год.) План: 1. Соціально-психологічна характеристика професійного середовища. 2. Психологічна характеристика групи як структурного елементу професійного середовища. 3. Механізм и групової динаміки 4. Співвідношення індивідуального та групового в управлінні трудовим колективом. 5. Психологічні особливості спільної діяльності в колективі. 6. Психологія впливу керівника на	Семінар		https://www.naiu.kiev.ua/ http://www.nbuv.gov.ua/ http://nplu.org/	Поважати гідність, права, свободи та законні інтереси учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм тощо.	Відтворити навчальний матеріал у межах плану; змодельовати ситуації використання одержаних знань у практичній діяльності психолога.	Від 2 до 5.	
--	---------	--	--	---	--	-------------	--

підлеглих.							
Т.2. Соціально-психологічний рівень розвитку організації (2 год.) План: 1. Організація як соціальна система: сутність, структура, етапи розвитку та цілі. 2. Соціально-психологічний клімат (СПК) в організації 3. Фактори, методи та показники формування СПК 4. Організаційна культура	Лекція	Ноутбук, проектор	https://www.naiu.kiev.ua/ http://www.nbu.gov.ua/ http://nplu.org/	Отримання якісних освітніх послуг; справедливе та об'єктивне оцінювання; виконувати вимоги освітньої програми.	Засвоїти теоретичний матеріал		
Т.2. Соціально-психологічний рівень розвитку організації (2 год.) План: 1. Соціальні та психологічні характеристики організації. 2. Концепція життєвого циклу організації. 3. Етапи розвитку колективу 4. Поняття соціально-психологічного клімату (СПК). 5. Рівні психологічної згуртованості, сумісності та спрацьованості. 6. Фактори формування СПК: фактори макросередовища, фактори мікросередовища	Семінар		https://www.naiu.kiev.ua/ http://www.nbu.gov.ua/ http://nplu.org/	Поважати гідність, права, свободи та законні інтереси учасників освітнього процесу, дотримуватися вимог освітньої програми тощо	Відтворити навчальний матеріал у межах плану; змоделювати ситуації використанн я одержаних знань у практичній діяльності психолога.	Від 2 до 5.	
Т.2. Соціально-психологічний рівень розвитку організації (4 год.) План: 1. Розробіть та презентуйте таблицю методів діагностики соціально-психологічного	Практичне		https://www.naiu.kiev.ua/ http://www.nbu.gov.ua/ http://nplu.org/	Поважати гідність, права, свободи та законні інтереси учасників освітнього процесу, дотримуватися вимог освітньої програми тощо	Відтворити навчальний матеріал у межах плану; змоделювати ситуації використанн я одержаних знань у практичній	Від 2 до 5.	

клімату (опитування, спостереження, експертних оцінок, аналіз документів) - Доберіть та обґрунтуйте доцільність використання психодіагностичних методик для визначення СПК (не менше трьох). Поясніть, які аспекти клімату вони дозволяють виявити. 2. Складіть кейс-ситуацію (короткий опис проблемної ситуації в організації) та запропонуйте комплекс заходів із діагностики та покращення соціально-психологічного клімату.					діяльності психолога.		
Т.3. Напрями оптимізації соціально-психологічного професійного середовища професійної діяльності поліцейських (6 год.) План: 1.Розвиток згуртованості колективу Опрацювати науково-методичні джерела щодо розвитку згуртованості в групі. Підготувати тренінгову вправу, що сприяє розвитку згуртованості (обґрунтувати її актуальність, цілі та очікуваний результат). Провести презентацію вправи в групі, проаналізувати її ефективність. 2.Командоутворення як ресурс професійного середовища.	Практичне		https://www.naiu.kiev.ua/ http://www.nbuv.gov.ua/http://nplu.org/	Поважати гідність, права, свободи та законні інтереси учасників освітнього процесу, дотримуватися вимог освітньої програми тощо	Відтворити навчальний матеріал у межах плану; змодельовати ситуації використанні одержаних знань у практичній діяльності психолога.	Від 2 до 5.	

Ознайомитися з концепціями командоутворення та особливостями роботи в команді. Підібрати тренінгову вправу, спрямовану на підвищення командної взаємодії. Представити вправу у форматі міні-тренінгу. 3.Конструктивне вирішення конфліктів у групі. Проаналізувати психологічні підходи до вирішення конфліктів в організації. Підготувати тренінгову вправу, що спрямована на формування навичок конструктивної поведінки в конфлікті. Провести презентацію вправи та обговорити її ефективність у навчальній групі.							
---	--	--	--	--	--	--	--

ОСНОВНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

1. Амурова, Я. В., Момот, М. А. Чинники комфортного соціально-психологічного клімату в колективі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. С. 17– 20.
2. Доценко В. В. Командоутворення як метод удосконалення психологічної підготовки поліцейських в умовах війни. *Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану* : зб. наук. пр. конф. м. Харків, 26 трав. 2023 р. Вінниця : ХНУВС, 2023. С. 81–83.
3. Карамушка, Л. М. Методики дослідження психічного здоров'я та благополуччя персоналу організацій : психологічний практикум / Л. М. Карамушка, О. В. Креденцер, К. В. Терещенко, В. І. Лагодзінська, В. М. Івкін, О. С. Ковальчук. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 76 с.
4. Кудерміна О. І., Казміренко Л. І., Власенко С. Б. Соціальна психологія: навчальний посібник. Київ: НАВС, 2020. 242 с.
5. Медведєв В. С., Кудерміна О. І., Горбенко Д. А. Психологічна служба правоохоронних органів України : [Текст] навч. посіб. Київ : Нац. акад.внутр. справ, 2022. 188 с.
6. Олійник Н. Ю. До питання поліпшення соціально-психологічного клімату в організації. *Молодий вчений*. 2017. № 4(44). С. 725–728.

7. Про затвердження Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських : Наказ МВС України від 06.02.2019 № 88. *Офіційний вісник України*. 2019. № 30. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0348-19>

8. Скриньковський Р. Діагностика стану соціально-психологічного клімату на підприємстві. *Traectoria Nauki*. 2018. Vol. 4. № 2. С. 1024–1031

9. Сорока А. М., Лісовська А. В. Соціально-психологічні засади організації управлінської діяльності. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. № 4(34), 2020. С. 43 – 47.

10. Чубіна Т. Д., Дмитренко М. Й. Організаційна психологія: навчальний посібник. Черкаси: ЧІПБ, 2024. 172 с.

Ресурси:

<https://mon.gov.ua/ua>

<https://www.naiu.kiev.ua/>

<http://www.nbu.gov.ua/>

<http://nplu.org/>

Технічне та програмне забезпечення/обладнання. Пакет програмних продуктів Microsoft Office; мультимедійний проектор, комп'ютер, інтерактивні дошки. Проведення занять з використанням мультимедійної установки, що надає ілюстративності під час висвітлення окремих прикладних аспектів психолого-педагогічного супроводження процесу управління персоналом.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання. Дисципліна сформована та викладається відповідно до вимог Положення про академічну доброчесність у Національній академії внутрішніх справ, яке було розроблено на основі українського та світового досвіду етичної нормотворчості. Даний документ затверджений Вченою радою Національної академії внутрішніх справ (протокол № 5 від 27.03.2018) та введений в дію наказом ректора Академії (наказ № 422 від 30.03.2018). Згідно його положень члени наукової спільноти у своїй діяльності керуються нормами та правилами етичної поведінки та професійного спілкування, зважають на принципи та умови дотримання академічної доброчесності.

Оцінювання результатів навчання

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<i>участь в роботі впродовж занять, у тому числі опрацювання завдань самостійної підготовки / залік – 60/40</i>
Вимоги до письмової роботи (за умови наявності)	<i>не передбачається</i>
Семінарські заняття	<i>під час семінарських занять здобувачів відбувається опрацювання навчальних питань у межах плану, а також вивчення окремих розділів дисципліни під керівництвом викладача.</i>

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
	Залік	
Мах 60%	Мах 40%	Мах 100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Силабус схвалено на засіданні кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ 03 липня 2025 року, протокол №19

Завідувач кафедри



Іван ОХРИМЕНКО

Підпис авторів силабусу:



Ольга ВОРОБІЙОВА